

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
DARBO KODEKSO NR. XII-2603 126 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos Darbo kodekso 126 straipsnio pakeitimo įstatymo pataisų projektą paskatino siekis gerinti Lietuvos gyventojų fizinę ir psichinę sveikatą. Viena iš priemonių yra kasmetinės atostogos, skirtos nepertraukiamam poilsiui ir darbingumo atkūrimui laisvu nuo darbo laiku, kurio metu darbuotojas ilsisi ir dėl vykdytos darbinės veiklos susigražina prarastas jėgas.

Vykdydamas iš darbo sutarties kylančias pareigas ir atlikdamas darbinę veiklą asmuo palaipsniui pavargsta ir jo fizinė bei protinė būklė tampa prastesnė. Laikui bėgant, nepertraukiamas darbuotojo darbas kelia vis didesnę grėsmę darbuotojo saugai ir sveikatai. Nors dalis darbuotojų gali atostogauti ilgiau, specialistai pastebi – kasmetinės atostogos Lietuvoje yra per trumpos, o tai gali turėti ir ilgalaikių pasekmių. Šiuolaikinėje visuomenėje daugelis žmonių būna taip pasinėrę į darbus, kad nebemoka atsipalaiduoti ir pailsėti. Nykstanti riba tarp darbo ir poilsio laiko paskatino imtis priemonių. Kaip vienas iš sprendimų, užkertančių kelią darbuotojų pervargimui, siūlomas kasmetinių atostogų ilginimas.

Kasmetinių atostogų trukmė Lietuvoje yra mažiausia, kokia tik gali būti pagal Europos Sąjungos (ES) reikalavimus. Kitos vakarų šalys (Austrija, Danija, Prancūzija, Suomija, Švedija) jau seniai turi nuo 25 iki 35 darbo dienų kasmetines atostogas.

Psichologiniai tyrimai rodo, kad per pirmąsias atostogų savaites mintys dar nėra atitrūkusios nuo kasdieninių darbų ir tik vėliau prasideda poilsis. Laikoma, kad darbuotojui išdirbus 11 mėnesių per metus, vienas mėnuo būtų skirtas atostogoms.

Šventinės dienos neatstoja atostogų, nes tai tik momentinis poilsis. Be to, nacionalinės šventės dažnu atveju yra darbo dienos. Darbuotojai Lietuvoje dirba ilgiausiai ir yra tarp aukščiausių pozicijų visoje ES pagal išdirbtas valandas.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai.

Seimo narės Guoda Burokienė, Aušrinė Norkienė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai?

Šiuo metu pagal galiojančius teisės aktus darbuotojams suteikiamos ne mažiau kaip dvidešimt darbo dienų (jeigu dirbama penkias darbo dienas per savaitę) arba ne mažiau kaip dvidešimt keturių darbo dienų (jeigu dirbama šešias darbo dienas per savaitę) kasmetinės atostogos. Jeigu darbo dienų per savaitę skaičius yra mažesnis arba skirtingas, darbuotojui turi būti suteiktos ne trumpesnės kaip keturių savaitių trukmės atostogos.

Darbuotojams iki aštuoniolikos metų, darbuotojams, vieniems auginantiems vaiką iki keturiolikos metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų, ir neįgaliems darbuotojams suteikiamos dvidešimt penkių darbo dienų kasmetinės atostogos (jeigu dirbama penkias darbo dienas per savaitę) arba trisdešimt darbo dienų kasmetinės atostogos (jeigu dirbama šešias darbo dienas per savaitę). Jeigu darbo dienų per savaitę skaičius yra mažesnis arba skirtingas, šioje dalyje nurodytiems darbuotojams turi būti suteiktos penkių savaitių trukmės atostogos.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama?

Lietuvos Respublikos Darbo kodekso 126 straipsnio pakeitimu siekiama įtvirtinti darbuotojams ne mažiau kaip dvidešimt dvi darbo dienas (jeigu dirbama penkias darbo dienas per savaitę) arba ne mažiau kaip dvidešimt šešių darbo dienų (jeigu dirbama šešias darbo dienas per savaitę) kasmetinės

atostogos. Jeigu darbo dienų per savaitę skaičius yra mažesnis arba skirtingas, darbuotojui turi būti suteiktos ne trumpesnės kaip keturių savaitių trukmės atostogos.

Darbuotojams iki aštuoniolikos metų, darbuotojams, vieniems auginantiems vaiką iki keturiolikos metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų, ir neįgaliems darbuotojams suteikiamos dvidešimt septynių darbo dienų kasmetinės atostogos (jeigu dirbama penkias darbo dienas per savaitę) arba trisdešimt dviejų darbo dienų kasmetinės atostogos (jeigu dirbama šešias darbo dienas per savaitę). Jeigu darbo dienų per savaitę skaičius yra mažesnis arba skirtingas, šioje dalyje nurodytiems darbuotojams turi būti suteiktos penkių savaitių trukmės atostogos.

Tikimasi, kad tai pagerins Lietuvos gyventojų sveikatos būklę ir gyvenimo kokybę. Kasmetinių atostogų prailginimas teigiamai atsilieptų ir darbuotojų darbo efektyvumui bei motyvacijai, apsaugotų darbuotojus nuo pervargimo, pagerintų fizinę bei psichologinę jų būklę.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta?

Priėmus įstatymą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai?

Priimtas įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai?

Įstatymas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams?

Įstatymų projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios?

Priėmus įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija turės priimti šio įstatymo projekto įgyvendinamuosius teisės aktus.

10. Ar įstatymo projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka?

Įstatymo projektas parengtas laikantis nustatytų reikalavimų.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus?

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti?

Priėmus įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2024 m. gruodžio 31 d. turėtų priimti įgyvendinamuosius teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)?

Įstatymui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

„Sveikatos gerinimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia

Seimo narės:

Aušrinė Norkienė

Guoda Burokienė